

Anem a fer xarxa

Recull de referències a contes, cançons i dites pescats, contats i cantats al llarg del curs

Contes pescats

El fameliar i el pescador

Pescat per Susana Tornero i Eva Folgado al curs

Un pescador té un follet anomenat fameliar, una mena d'esperit benigne molt especial típic d'Eivissa, que demana constantment "feina o menjar", i gràcies a ell pot escapar d'uns pescadors que l'havien capturat. Apareix al recull de Joan Castelló Guasch, *Barriguets, fameliars i follet* (vegeu bibliografia).

L'Eva Folgado ho relaciona amb els minairons que surten de dins d'un didal del llibre *Muntanyes maleïdes* d'en Pep Coll (vegeu bibliografia).

El sol i la serena fan tornar la gent morena

Pescat per Rosa Pinyol per correu

Una madrastra té una filla, una fillastra i un fillastre. El noi surt a guanyar-se la vida i es lloga a casa del rei. Explica al rei com és la seva germana, el rei se n'enamora i l'envia a buscar per casar-s'hi. La noia, la madrastra i la germanastra viatgen amb un vaixell cap al palau del rei, mentre que el germà ho fa amb un altre vaixell. Durant la travessia, la madrastra dóna una falsa interpretació al diàleg que els germans sostenen des de les respectives embarcacions i aconseguix que la noia es tregui el seu vestit i es llenci a la mar. La noia és engolida per una balena. La madrastra vesteix la seva filla amb el vestit de la germanastra i la porta al rei com si fos la núvia que esperava. El rei, quan la veu, s'estranya de l'aspecte que té la noia, però ella li diu: "El sol i la serena fan tornar la gent morena". Es casen. La balena deixa anar la noia, lligada amb una cadena, fins a la platja, on obra diversos prodigis (quan riu llueix el sol i quan plora s'ennuvola i plou). Avisen el rei, que la reconeix com la seva veritable promesa, i es casa amb ella. La madrastra i la fillastra són castigades. En altres variants, la noia és caritativa amb un vellet i rep tres dons. La madrastra vol el mateix per a la seva filla, però és malcarada amb el vellet i rep uns altres dons totalment contraris. De camí a casa del rei, la madrastra converteix la noia en ànec i la seva filla pren el seu lloc. El rei s'hi casa, però en veure que els dons de la noia no són els que li havia dit el noi, el fa matar. La noia va fins on hi ha el taüt del seu germà, es treu les plomes i pren forma humana. El rei la veu i la reconeix pels dons que té. El germà ressuscita. La noia es casa amb el rei, mentre que la madrastra i la seva filla són castigades.

Aquest conte li va venir al cap a la Rosa en parlar de "vaixells amb excés de passatge" o "pateres", i aquesta la descripció del [Rondcat](#) que ens va enviar. Es tracta de l'ATU 403. "Allà hi podeu trobar les diferents variants, com **Na Lionor** o **Niranureta**.

De cara a l'oceà

Contat per Ignasi Potrony al curs

«Una antiga història persa diu que un narrador s'està de peu damunt d'una roca, davant l'oceà, contant una història rere l'altre sense descans, amb prou feines fa una pausa per beure un xic d'aigua de tant en tant, i segueix contant mentre l'oceà, fascinat, l'escolta amb calma. Si un dia el narrador es callés, o algú el fes callar, ningú no sap què faria l'oceà.»

(Font: Jean-Claude Carrière, vegeu bibliografia.)

El colombre

Pescat per Martha Escudero al curs

Un home és perseguit incansablement per un peix en aquest conte de Dino Buzzati (vegeu bibliografia).

El pescador y su alma

Pescat per Carmen González

Un conte d'Òscar Wilde sobre un pescador que s'enamora d'una sirena que li va impactar profundament (vegeu bibliografia).

El pescador de corall

Pescat per Teresa Arrufat

La llegenda de les grutes de Neptú, a l'illa de Sardenya, on les nits se senten uns sospirs que puguen de les profunditats marines, recordant la tràgica història d'amor d'un pescador de corall i la filla del veguer de l'Alger. Es pot trobar a Rondalles marineres de Joan Soler Amigó (vegeu bibliografia).

La llegenda de la Torre dels Encantats

Contat per Teresa Arrufat al curs

Aquesta llegenda és molt popular a Arenys de Mar i Caldetes, i aquí en podeu trobar una versió:

http://blocs.gracianet.cat/lelefant_trompeta/2012/11/19/els-origens-de-la-llegenda-de-la-torre-dels-encantats/

La ciutat de cristall

Contat per Ignasi Potrony al curs

Llegenda sobre una ciutat de cristall que es trobava davant de Badalona, i un dels mariners que hi portava queviures, que es va enamorar de la mà femenina, amagada darrere un estol de veles, que els entregava a canvi una bossa d'or. Recollida per Joan de Déu Prats (vegeu bibliografia).

El mariner de Sant Pau

Pescat per Eva Folgado

Conte popular a Sant Pau de Seguries, recollit per Jacint Verdaguer, que descriu el retorn a casa de l'anònim mariner de Sant Pau. Es pot trobar al llibre *Mitologia catalana - Dracs, gegants i dones d'aigua* (vegeu bibliografia), al final del capítol «Mar brava, mar verda, mar escumejant...».

El peix Nicolau

Pescat per Susana Tornero

Una llegenda coneguda a tota la Mediterrània, d'un vailet que es passava tot el dia a l'aigua i la mare el va maleir dient «Et tornaràs un peix!», i s'hi va tornar. Hi ha una versió amb il·lustracions molt impactants al llibre *Personajes imaginarios en peligro de extinción*, i una altra a *1000 anys de contes de mar* (vegeu bibliografia).

De diversos pescadors no identificats...

La dona esquelet

Al llibre *Mujeres que corren con los lobos* de Clarissa Pinkola Estés, vegeu bibliografia).

Perquè l'aigua de la mar és salada

Conte popular arreu del món, conegut com el molinet màgic, ATU 565 (vegeu [Rondcat](#)).

Niranureta

Conte popular recollit a El rondallari català de Bertran i Bros (vegeu bibliografia, vegeu també [Rondcat](#)).

La porquerola que va ser reina

Recollit per Joan Amades a *Rondallística* (vegeu bibliografia i/o [Rondcat](#)).

Mi vida con la ola

Un conte d'Octavio Paz sobre l'enamorament d'un noi i una ola (vegeu bibliografia).

Com es va salvar el pintor Wang Fô

Un conte de Margarite Yourcenar (vegeu bibliografia), on agafa un motiu molt freqüent en contes xinesos sobre pintors, com per exemple, **El pintor de paisajes**, a *El círculo de los mentirosos* (vegeu bibliografia).

És la història d'un pintor xinès condemnat a mort per l'emperador. La perfecció a què arribava era tal que el poderós monarca preferia el regne de les seves pintures als seus propis dominis ja que tot el que pintava semblava cobrar vida. Només Wang Fô regnava en pau sobre les valls cobertes d'una neu que no podia fondre's i sobre uns camps de flors que no morrien. Abans, però, de l'execució, havia d'acabar la seva última obra, així que es disposà a tenyir de rosa un núvol, després afegí unes lleus arrugues a la superfície de l'aigua ... però Wang Fô ja treballava amb els peus mullats dins el seu propi mar. Una embarcació l'esperava i hi pujà amb l'ajuda del seu deixeble que li digué: "Mestre, anem-nos-en al país de més enllà de les ones". Llavors tots dos s'allunyaren mentre els criats i el propi emperador - incapaços de perdre's a l'interior d'una pintura - no van poder seguir-los.

Urashima

un pescador s'enamora de la filla del Rei Drac del Mar, al llibre *El niño que dibujaba gatos y otros cuentos japoneses*, de Lafcadio Hearn (vegeu bibliografia).

Rondalles catalanes marineres

Pesca grossa de la Rosa Pinyol!

I per acabar d'arrodonir aquesta secció, la Rosa Pinyol ha trobat aquest tresoret a la xarxa virtual per compartir. Es tracta d'un recull de les rondalles catalanes marineres seleccionades d'entre les publicades per **Joan Amades** a la seva obra *Folklore de Catalunya, Rondallística* (vegeu bibliografia). L'enllaç és [aquest](#), però les hem copiades en aquest document perquè les pugueu tenir a mà.

La dona que es va tornar mig dona, mig peix

Una donzella gallardíssima estava tan enamorada de la mar, que refusava tots els partits i deia que es volia casar amb la mar. Un dia, en una barqueta, se'n anà molt endins, i quan ja no veia terra, s'emmirallà amb les aigües i caigué a la mar, d'on no n'ha sortit més, i es convertí en mig dona, mig peix posseïdora d'una gran bellesa.

En les nits de bon clar de lluna surt a flor d'aigua, fins a mig cos, tota nua i amb la cabellera estesa, i sembla talment una dona que es banya. Habita un palau submarí ple de meravellosos i sorprenents encisos. Sent una gran atracció pels homes, els quals procura atreure's amb cançons deliciosíssimes, sovint acompanyades amb un instrument de corda.

El cant de la sirena té una atracció immensa i és difícil de poder sostreure's al desig de seguir-la. L'home que la sirena sedueix és conduït per ella al palau submarí, on esdevé marit seu; hi gaudeix d'una vida rica i regalada, però es torna mig peix com ella i no pot tornar a la vida terrena.

Encara que es presenta nua, té uns vestits preciosíssims formats per tots els éssers marins més meravellosos i esplendents. Quan no pot atreure's l'home que desitja, s'enfureix desesperadament i desencadena els temporals més terribles; la fúria de l'aigua li arrenca petxines i altres elements diamantins del vestit, elements que després llença la mar a la platja i que la mainada va a collir amb avidesa per llur procedència. Són molts els gats de mar que diuen haver-la sentida i han fet popa a corre-cuita.

Bibliografia: Amades, Éssers, 70.

El vaixell fantasma

Una tradició explica que el vaixell fantasma és la nau del famós Barbarroja, que havia portat el pillatge i la mort per totes les mars i que deia que no donaria la seva carrera per llesta fins que no hagués comès mil assassinats.

Quan només li'n mancava un per a assolir el nombre desitjat, cregué que havia de donar al seu darrer crim un caire solemnia i pensà matar un sacerdot mentre celebrava.

Un diumenge al matí baixà amb la seva ferotge gent a un llogaret costaner. Si fa no fa a l'hora de celebrar l'ofici, entrà al temple i matà el sacerdot en el moment que elevava el Sagrament, que prengué junt amb el calze i el tirà al mar.

Per aquest sacrilegi està condemnat a haver de voltar mentre el món serà món, i la seva nau, en lloc de fer-se vella, cada dia és més nova i cada dia navega amb més rapidesa i fúria.

Contada per Joaquina Coll, de Barcelona (1918)

De com foren creats la llagosta i el cranc

Quan Nostre Senyor creava les bèsties, el diable el volgué imitar i va desafiar-lo a veure qui dels dos faria una bèstia de mar que no fos cap peix i que caminés com les de terra, i que resultés ben airosa i gallarda. I Nostre Senyor va crear la llagosta i en Banyeta el cranc.

Contada per Joan Raban, de Cadaqués (1918)

De com foren creats la llagosta i el pop

Mentre Déu feia els peixos, el diable el va reptar i li va dir que fer bèsties que nedessin per dins de l'aigua no volia cap mèrit, i que la gràcia fora fer-ne una que caminés, com ell la faria. Déu no replicà i posà mans a l'obra.

El diable envià tota una colla de dimoniots per què d'amagatotis espieessin quina mena de bèstia feia el Creador. Li van portar la nova que fes un peix rodó, vermell, amb crosta i amb quatre potes. Era la llagosta.

El diable es posà a la feina. Per tal de superar Déu, li va fer vuit potes. Presentades les dues obres, resultà que el diable va fer el pop, que no li sortí rodó; la capsa li va resultar tova; amb tantes potes no sabia de caminar, i en comptes de la gràcia de la llagosta tenia tota la fesomia del dimoni.

El dimoni no es va donar pas per perdut, i a la vista de la llagosta la volgué superar, i va voler fer tot un seguit d'animalons: la cabra, el cranc, la galera, l'escamarlà i tots els altres peixos que caminen fatxosos i malgirbats com a bona obra diabòlica.

Segons Joan Flavià, de la Barceloneta (1918)

De com foren creades la palaia i la rajada

Quan la creació dels peixos, el diable volgué imitar Déu i àdhuc deixar-lo enrere amb la seva obra. Mentre el Creador feia la palaia, procurà veure quina fesomia d'animal tenia per tal de fer-ne una altra de semblant però millor. I, després de posar a contribució tot el seu enginy, va fer la rajada. D'ací que hom digui que la palaia i la rajada són germanes i que aquesta darrera sigui qualificada de palaia del diable o de l'infern.

Contada per Pere Pau Marc, de Badalona (1918)

De com va ésser creat el peix volador

Quan va néixer el bon Jesús tots els ocells van anar a adorar-lo i la cova a tota hora estava voltada d'una gran ocellada. L'oreneteta en tingué enveja, i amb el seu volar lleuger i ràpid va fer tot el possible per esbarriar els grans vols d'ocells que de pertot arreu feien cap a la cova. La Mare de Déu la maleí i la va convertir en peix, sense que per això perdés del tot la gràcia de saber volar i, sense deixar d'ésser un peix, vola com un ocell.

Contada per Tuies Ferrer, de Badalona (1918)

De què ve la sardina

La sardina neix de la bromera de la mar; quan, després d'una gran tempesta en què, per efecte de la maror, s'ha aixecat molta bromera, la pesca de la sardina augmenta. La maror, la produeix el diable quan s'enfureix, i la bromera de l'aigua és la que li surt de la boca per efecte de la ràbia. Per tant, si el diable fa la bromera i ella cria la sardina, aquest peix és fill del dimoni.

Contada pel Pastafang, de Mataró (1919)

D'on ve la rajada

Hom creu que la rajada no és pròpiament un peix, ni tan sols un animal. Hom diu que és una animeta escapada de l'Infern el dia de Tots Sants, que vaga eternament per damunt de l'aigua perquè no pot tornar a la mansió del diable ni pot pujar al cel. L'ànima va escapar-se per una de les portes de l'Infern que donen al mar i va trobar que no pogué tornar a terra com volia.

Contada per Teresa Raban, de Cadaqués (1920)

De què ve el besuc

Havia estat un mariner d'una bellesa excepcional, tant, que la sirena, que és la reina, se'n va enamorar i li va demanar per casar-s'hi. El mariner s'hi va avenir.

La sirena li va imposar una sola condició: que no es recordés mai més que havia estat un home com els altres i que mai no els ajudés per res ni volgués saber res d'ells. Van fer unes noces que hi van assistir tots els peixos de la mar, que els tenien per reis i senyors.

Passat molt de temps que vivien en santa pau i harmonia, es va escaure que un germà del mariner marit de la sirena es va trobar en greu perill de negar-se per una gran maror que la sirena va moure expressament per veure fins on arribaria l'amor que el seu marit li tenia.

El mariner, en veure que el seu germà estava a punt de negar-se, demanà a la seva muller que apaivagués la maror; però ella encara va fer enfurir més la mar.

Va poder més en el mariner la força de la sang que totes les riqueses i opulències reials, i decididament va salvar el seu germà per damunt de la prometença que havia fet a la sirena. Ella, tota enfurida, va convertir el seu espòs en besuc i el seu cunyat en el pagell.

Per això el pagell i el besuc s'assemblen tant, perquè son germans.

Els qui es diuen pagell de llinatge són descendents i familiars d'aquests vells mariners. I diuen que no hi ha ningú que s'anomeni pagell que es dediqui a cap ofici de mar, puig que els parents van jurar que mai més cap dels familiars no es dedicaria a feines de mar.

El mariner encantat es deia Quimet, i d'ací que hom també apliqui aquest nom al besuc.

Contada pel Pastafang, de Mataró (1919)

D'on ve el llamàntol

Hi ha qui no el te per un peix; és una ànima en pena damnada a voltar sempre per la mar sense repòs i sense poder deturar-se mai mentre el món serà món, en càstig d'un mal fet.

Hi ha qui diu que és l'ànima d'un pescador que es trobava en treballs i que en comptes de resar i demanar l'ajut del cel, segons és costum i raó, renegava i maleïa. Nostre Senyor el va condemnar a tornar-se una bèstia estranya i obligada a restar per sempre a la mar, tant en maror com en bonança.

D'altres diuen que és l'ànima d'un pescador que va sortir a calar en diumenge o per la nit de Nadal, perquè antigament era mal mirat el sortir a en mar per feina els dies festius i assenyalats.

La gent vella mirava els llamàntols amb respecte, i si en treien algun amb els ormeigs el tornaven a tirar a mar.

Diuen que abans, de tant en tant, aquest peixó semblava que es queixés i com si somiqués, i per això li van treure el nom de "llamàntol", perquè es "llamentava".

Contada per Joan Raban, de Cadaqués (1921)

De què surt l'aranya de mar

Hom creu que hi ha un diable especial de la mar que quan te ràbia treu una gran bromera per la boca que s'escampa per damunt de l'aigua. Aquella escuma és sola i arriba fins al fons, on es torna com una grana, i de cada gra en surt una aranya. Aquest peix és, doncs, fill del diable i té tota la dolenteria i la fúria malèfica que hom atribueix al dimoni. Entre aranyes, per tant, no hi mascles.

Contada per Vicenç Amades, de Prat de Comte (1918)

De què ve la sípia

Una vegada, a un músic tocador de guitarra que feia un viatge per mar, li va fer molta gràcia la sàssola de fusta que fan servir la gent de mar per a treure l'aigua quan n'entra dins de la barca, i en va agafar una i se l'amagà dins de la capsa de la guitarra amb intent de quedar-se-la.

Però heus ací que en càstig es desencadenà un gran temporal que gronxava el bastiment com si hagués estat un bressol, i amb la marejada va caure la guitarra cap al mar i de cap manera no la'n va poder treure.

Després de molt de temps la guitarra es va tornar una bèstia de mar que no és peix i que és diferent de totes les altres, i que te forma de guitarra i s'anomena sípia, que és com antigament se'n deia de la guitarra.

En comptes de tenir ossos com hauria de tenir si fos bèstia de terra, o bé espines com si fos peix, té una mena d'escut en forma de sàssola, que és la que havia pres el guitarrista i que va ésser la causa de la formació del peix.

Contada pel Pastafang, de Mataró (1918)

De què ve el molà

El molà és el peix més gros de la mar. La seva forma és diferent de la de tots els altres peixos; sembla més aviat una grossa barca que no pas un peix. Tot i ésser

immensament gros, no és de témer, perquè les embarcacions li fan por i fuig quan en veu una.

Abans d'ésser peix era un pirata que empaitava, robava i tirava al fons tants vaixells com podia. Per poder acostar-se a les embarcacions sense ésser descobert construí una embarcació amb forma de peix, a la qual els vaixells que la veien s'acostaven en lloc de fugir-ne per tal de veure si la podien pescar; i sempre se'n adonaven de l'engany quan ja no eren a temps de fugir. Tantes malifetes van fer que cap patró no s'atrevia a navegar.

Déu el va convertir en peix en forma de vaixell. Quan veu una embarcació fuig per no recordar el seu càstig. El molà d'un cop de cua tomba un vaixell i llança uns bufecs tan forts que, si hom no és amatent a arriar les veles, les infla amb tanta força i rapidesa que tomba una embarcació com una lleugera palla.

Treu pel nas l'aigua que engoleix en caminar i llança uns raigs altíssims i tan abundants, que si cauen damunt d'una nau inunden la coberta i la fan enfonsar.

Es menja un home com si res. Plora com un infant per tal d'enganyar. Si algun mariner, no advertint que pot ésser el molà, en sentir el seu plor creu que és un infant i es llança a l'aigua per salvar-lo, a l'instant és engolit pel monstre.

Contada pel Pastafang, de Mataró (1922)

Perquè l'anguila pot viure a dins i a fora de l'aigua

L'anguila és la serp que va crear el dimoni per temptar la nostra primera mare Eva, que per tal d'amagar-se del gran pecat que havia comès es va tirar al mar i es va tornar peix, però sense perdre la facilitat de poder viure fora de l'aigua, i així pot servir més be el seu amo i fer-li d'espia, puix que quan li convé és terrassana i corre pels camps i quan vol fa de peix i viu pel mar o pels rius.

Contada per Concepció Angerri, de Barcelona (1918)

De què li ve, al bacallà, el nom que té

Un dia el bacallà es passejava mar amunt i mar avall manant i disposant com si fos amo i senyor. L'entonament del bacallà va desplaure als peixos i acudiren a llur sobirà. El rei cridà al bacallà i li digué imperiosament: "Tu, calla". I des de aleshores "va callar" i mai més no ha dit res. D'ací deriva el seu nom i el qualificatiu de "tall mut" amb que humorísticament és designat.

Contada per Maria dels Trossos, de Barcelona (1918)

Per què l'orada és de color d'or

L'orada es menja l'or que cau a la mar i va a dipositar-lo en un punt molt allunyat on s'ha arribat a fer una grossa illa que constitueix el tresor de la mar. Per això no es treu de la mar cap objecte d'or.

Per evitar que el prenguin, a la vora d'aquesta illa sempre hi ha temporal i fa un oratge que impedeix d'arribar-hi. L'or es presenta en forma de pedres plenes de marisc i rosegades per l'acció de l'aigua, que les fa lletges i sense cap atractiu.

Si alguna de les poquíssimes persones que han pogut arribar a aquesta illa n'ha agafades, fins al cap de set anys no se li han tornat daurades. Les orades son menjadores d'or i d'ací el bonic color daurat que les distingeix.

L'únic or que tal com hi ha caigut ha pogut ésser tret de la mar ha estat dintre del ventre de les orades que se l'havien menjat en aquell moment.

Contada per Pere Seró, de la Figuera (1918)

Per què els dofins no fan de cavall

Abans els dofins havien fet l'ofici de cavall. Així que hom arriba a la vora de la platja, se li presentava un dofí que no parava de remenar la cua per convidar-lo que pugés damunt seu i per passejar-lo per tot arreu com ho hauria fet un cavall.

Hom se'n servia per fer viatges entre poblacions costaneres; enllà del mar no, perquè els dofins no el travessen i no es mouen gaire de la vora de terra.

Antigament el viatjar per mar resultava fàcil, perquè els dofins coneixien molt bé tots els racons i no calia sinó indicar-los el punt on es volia anar i sempre el sabien.

Una vegada dos reis que estaven en guerra van tenir la pensada d'organitzar uns exèrcits muntats damunt de dofins. Així el guerrer que resultaria ferit o decantat cauria a l'aigua i moriria, i no seria com en terra, on es refeien aviat i tornaven de seguida a guerrear. Van encarar-se dos exèrcits grandiosos i van fer una batalla molt forta.

De la batussa, en van resultar molts dofins morts, sense tenir cap culpa de les baralles dels homes. El rei dels peixos els va privar que mai més es deixessin muntar per ningú i que fossin esquerps com els altres peixos.

Contada per Josep Cases, de Barcelona (1918)

Per què el congre és beneït

El congre fou beneït per Nostre Senyor, i per això la seva carn és tant saborosa. Durant l'estada de totes les bèsties dins de l'Arca de Noé, les múrries de les rates no es van saber estar de rossegar i van fer un forat a l'Arca pel qual hi entrava una gran aiguada que posava en perill el bastiment.

El vell Noé tot es va esparverar i va creure que tots anaven a ofegar-se. El congre es va oferir per posar-se com a tap al forat, per tal de privar l'entrada de l'aigua. Amb la seva galant acció va salvar la vida de tots els éssers de la creació, i per això fou beneït.

Contada per Tuies Ferrer, de Badalona (1918)

Per què la picada d'escórpora és mortal

Abans l'escórpora havia estat la reina de la mar. Era molt envejosa i volia regnar també damunt la terra. Per assolir-ho es va donar al dimoni, que la va fer seva i li va fer perdre l'estima i la confiança dels altres peixos. L'escórpora va tornar-se verinosa i va mudar en verí un licor molt dolç que fins aleshores havia segregat i es tornar terrible per als altres peixos i per a l'home.

Contada per Vicenç Amades, de Prat de Comte (1918)

Cançons pescades

Al bell mig de la terra

Pescada i cantada per Daniela Abraham al curs

*Al bell mig de la terra
la vida sempre es mou
al bell mig de la terra
hi ha el mar, que ho fa tot nou.*

*Pagell, tonyina, aranya, escórpora, cranc!
Sorell, anguila, bruixa, gall, xoriguer...
Llobarro, musclos, sonso, sípia, sarg i un bon roger!
Meu!*

Fragments de la cantata de Cantània 2015, *Al bell mig de la terra*, música de Xavier Pagès i Corella, i text de Carlota Subirós Bosch. Cantada per Daniela Abraham al curs. Podeu trobar tota la cantata en vídeos [aquí](#). I les lletres, [aquí](#).

A la vora de la mar / El mariner

Pescada per la Margarita Borràs per email i cantada per l'Eva Folgado al curs

*A la vora de la mar,
n'hi ha una donzella
que brodava un mocador
de fil i seda...
(versió Margarita Borràs)*

*A la vora de la mar,
n'hi ha una donzella
que brodava un mocador
n'és per la reina...
(versió Margarita Borràs)*

Podeu trobar una versió d'aquesta cançó recollida a La Garrotxa, i també més detalls sobre la cançó i enllaços a altres versions en aquesta fantàstica web de [músiques dels avis](#) de les comarques gironines.

When the boat comes in (Dance Ti Thy Daddy)

Cantada per la Sophie Heydel al curs

*You should have a fishy on a little dishy
You should have a fishy when the boat comes in
Dance to your daddy, sing to your mammy
Dance to your daddy when the boat comes in...*

Es tracta d'una cançó popular del nord-est d'Anglaterra, en podeu trobar tota la lletra [aquí](#).

Es va fer molt coneguda com a banda sonora d'una sèrie de la BBC de temàtica marinera, amb arranjaments del compositor David Fanshawe i cantada per Alex Glasgow, [aquí](#) la teniu.

La sirenita

Cantada per Martha Escudero al curs

*Al pasar un pescador
en su barca marinera
junto a las rocas
que baña el mar
oyó una voz cantar...
y remando se acercó
donde rompe la escollera,
con ansias locas
de aprisionar
la dulce voz aquella...*

Es tracta d'una cançó del compositor mexicà Francisco Gabilondo Soler, Cri Cri.

Podeu trobar tota la lletra [aquí](#).

I la podeu escoltar [aquí](#).

O bem do mar, de Dorival Caymmi

Cantada per Patrícia McGill al curs

*O pescador tem dois amor
Um bem na terra, um bem no mar
O bem de terra é aquela que fica
Na beira da praia quando a gente sai
O bem de terra é aquela que chora
Mas faz que não chora quando a gente sai...*

Podeu escoltar aquesta cançó [aquí](#).

Algunes dites marineres

A la mar, entre un poc i un massa, sempre hi cap una barcaassa.
A la mar, per un peix no s'hi coneix.
A mala mar no hi val bon mariner.
A mar boja, pit i fora. A mar boja, testa serena.
Al bon pescador, qualque dia el mar li fa traïdoria.
Al mariner més vell la mar li posa en perill sa pell.
Amb bona mar tothom és mariner.
Amb el temps, amb el mar i amb la guerra el més savi s'erra.
Amb la mar, no hi vulguis jugar, que a la llarga sempre et tocarà el perdre.
Bonança en la mar i en el cel foc, sang i foc.
Bord bordeja i el mar mareja.
Com més mar, més peix.
De l'abril al setembre navega sense témer; de l'octubre al març no vagis per mar.
De tres coses no et pots fiar: del rei, del temps i de la mar.
El bon any entra pel mar.
El mar és molt bonic mirat de lluny.
El mar, com més té, més brama.
El que la mar dóna, la mar s'ho emporta.
Els trons i la mar ensenyen de resar.
En agost, bull la mar i bull el most.
En mar i en amors hi entraràs quan voldràs i en sortiràs quan podràs.
Gavines en terra, temporal a la mar.
Gota a gota el mar s'esgota.
L'aigua de mar és medecina.
La lluna i el ploure a mar, no serveix per a res.
La mar dóna cent per un.
La mar en calma molt enganya.
La mar no vol jocs.
Lluna clara mar en calma.
Mar blanca, pluja a manta.
Mar roja, vent o pluja boja.
Parlar de la mar és un mai no acabar.
Si la mar bufa fort, senyal de vent nord.
A la mar, la fusta; els ossos, a la terra.*
A pescador i a enamorat agrada, molt més que pescar, explicar la pescada.
Bon vent i barca nova.*
De pescar, nedar i parlar, no en sap tothom qui s'ho pensa.
La mar és generosa: pren poc i dóna molt.*

La mar, com més té, més brama.*

La platja sap qui se'n va, però no qui tornarà.*

La ventura de la barca: de jove, a treballar, i de vella, a cremar.*

Mariner i pescador, de la gent el bo i millor.

No et fiïs mai de la calma de la mar.*

Qui mor en mar, el vol la mar.*

Qui per mar no s'aventura, no troba mai ventura.*

Font: Internet, llevat de les marcades amb un asterisc, que les ha pescades l'Eva Folgado del capítol «Mar brava, mar verda, mar escumejant...» del llibre *Mitologia catalana. Dracs, gegants i dones d'aigua* (vegeu bibliografia). D'altra banda, en aquest llibre s'hi troben rondalles populars, i creences que s'hi relacionen.

Bibliografia pescada tot fent xarxa

- ¿Águila o sol?*, Octavio Paz. Fondo de Cultura Económica de España (2001)
- Barriguets, fameliars i follet*, Joan Castelló Guasch. Institut d'Estudis Eivissencs (1993)
- Cuentos completos*, Oscar Wilde. Ed. Espasa (2014)
- Cuentos orientales*, Marguerite Yourcenar. Punto de Lectura (2008)
- El círculo de los mentirosos*, Jean-Claude Carrière. Ed. Lumen (2000)
- El colombre*, Dino Buzzati. Editorial El Acanalado (2008)
- El mar: mitos y leyendas*, Angelo S. Rappaport. Studio Editions (1995)
- El niño que dibujaba gatos y otros cuentos japoneses*, Lafcadio Hearn. Ediciones del Viento (2004)
- El rem del trenta-quatre*, Joaquim Ruyra. Edicions 62 (1977)
- El rondallari català*, Pau Bertran i Bros. Ed. Altafulla (1989)
- Folklore de Catalunya, 1. Rondallística. Rondalles. Tradicions. Llegendes*, Joan Amades. Editorial Selecta (1950)
- L'Empordà Fantàstic – Llegendes*, Gabriel Martín i Roig. Editorial Farell (2004)
- La lluna i el Cala Llamp*, Baltasar Porcel. Edicions 62 (1976)
- La meva Cristina i altres contes*, Mercè Rodoreda. Edicions 62 (1967)
- L'Empordà històric – Llegendes*, Gabriel Martín i Roig. Editorial Farell (2009)
- Les bruixes catalanes – Història i llegendes*. Los libros del "Cuentamiedos" (2009)
- Llegendes de Barcelona*, Joan de Déu Prats. L'Abadia de Montserrat (2007)
- Llegendes de coves, roques, mars i estanys catalans*, Joan Amades. Editorial Farell (2001)
- Llegendes de mar de la Costa Brava*, Miquel Martín. Edicions Sidillà (2012)
- Marines i boscatges*, Joaquim Ruyra. Edicions 62 (2004)

Mil anys de contes del mar. Editorial Baula (1998)

Mitologia catalana. Dracs, gegants i dones d'aigua. Text de Joan Soler i Amigó i il·lustracions de Josep M. Martín i Saurí. Editorial Barcanova (1991)

Mitologia de la mar, Joan Amades. Edicions el Mèdol (2000)

Mujeres que corren con los lobos, Clarissa Pinkola Estés. Zeta Bolsillo (2009)

Muntanyes maleïdes, Pep Coll. LaButxaca (2008)

Noves rondalles populars, Joan Amades. Editorial Selecta (1985)

Personajes imaginarios en peligro de extinción, Alberto Gil i Pilar Alonso. Alinco-Aura Comunicación (1992)

Relatos de ninfas y sirenas. Col. Cuentos del Mundo. Recull de Bárbara Stamer. Editorial Optima (1997)

Rondalles marineres, Joan Soler Amigó. Editorial Noray (1996)

Barcelona, 14 de juny de 2015
Susana Tornero

Grup de Treball FEST d'ANIN